

**Scéim na Roinne Iompair 2006-2009
faoi Alt 11 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla
2003**

Caibidil 1	3
Réamhrá & Cúlra	4
1.1 Ullmhú na Scéime	4
1.2 Ábhar Scéim na Teanga	4
1.3 Dáta tosaithe na Scéime	5
1.4 Forbhreathnú ar an Roinn Iompair	5
1.5 Custaiméirí agus Cliaint	5
1.6 Limistéir Fheidhme na Roinne	8
1.7 Measúnú ar an méid a bhfuil seirbhísí trí Ghaeilge ar fáil cheana	9
Caibidil 2	10
Seirbhísí/Gníomhaíochtaí Ginearálta na Roinne a Sholáthar	11
2.1 Modhanna chun dul i gCumarsáid leis an bPobal	11
Caibidil 3	17
Achoimre de na Seirbhísí/Gníomhaíochtaí a sholáthraíonn na Rannáin	18
3.1 Réamhrá	18
3.2 Rannáin na Roinne a bhíonn ag obair trí Bhéarla amháin	20
Caibidil 4	25
Feabhsú ar Sheirbhísí atá le cur ar fáil ar bhonn dhátheangach	26
4.1 Cúlra	26
4.2 Seirbhísí atá Dhátheangach ar Fad	26
4.3 Earcaíocht agus Socrúchán	27
4.4 Oiliúint agus Forbairt	27
4.5 Inniúlacht Ghaeilge na Roinne a Fheabhsú	28
4.6 Seirbhísí Aistriúcháin	29
4.7 Acmhainní Teanga	29
4.8 Logainmneacha Gaeltachta	29
Caibidil 5	30
Monatóireacht agus Leasú	31
Caibidil 6	32
An Scéim Chomhaontaithe a Fhógairt	33

Caibidil 1

Réamhrá & Cúlra

Caibidil 1

Réamhrá & Cúlra

An Roinn Iompair a d'ullmhaigh an Scéim seo, faoi Alt 11 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003.

Déanann Alt 11 foráil le haghaidh comhlachtaí poiblí Scéim reachtúil a ullmhú ag liostáil na seirbhísí a chuirfidh siad ar fáil –

- trí mheán na Gaeilge
- trí mheán an Bhéarla, agus
- trí mheán na Gaeilge agus an Bhéarla

agus na bearta a chuirfear i gcrích lena chinntiú, maidir le seirbhís ar bith nach ndéanann an comhlacht a sholáthar trí mheán na Gaeilge, go ndéanfar an tseirbhís a sholáthar sa tslí sin taobh istigh de thréimhse chomhaontaithe.

1.1 Ullmhú na Scéime

Ullmhaíodh an Scéim seo de réir na **dTreoirlínte faoi Alt 12 d'Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003**.

D'fhoilsigh an Roinn fógra faoi Alt 13 an 20 Aibreán 2006, ag iarraidh uiríoll, maidir le hullmhú na Scéime faoi Alt 11, ó pháirtithe leasmhara ar bith. Fuarthas ceithre aighneachtaí, agus tá siad ar fáil ar shuíomh gréasáin na Roinne www.transport.ie.

Iarradh aighneachtaí ón bhfoireann freisin. Fuarthas dhá aighneacht dá leithéid. Tugadh suntas do na haighneachtaí poiblí agus do na haighneachtaí foirne sa Scéim. Tá an Roinn fíorbhuíoch as an am agus as an dúthracht a chaith gach aon duine a bhí bainteach leis an bpróiseas seo.

1.2 Ábhar Scéim na Teanga

Tá an Scéim seo bunaithe ar bheartas Theangacha Oifigiúla na Roinne um sheirbhísí trí Ghaeilge agus/nó seirbhísí dhátheangacha ardchaighdeán a sholáthar, agus um chustaiméirí a chur ar an eolas go bhfuil sé de cheart acu a roghnú go ndéileálfaí leo trí cheann amháin nó cheann eile de na teangacha oifigiúla, mar atá léirithe inár bPlean Gníomhúcháin Seirbhíse Custaiméirí 2005-2007.

Cuidigh foghrúpa Comhpháirtíochta de chuid na Roinne le dréachtadh na Scéime.

Léiríonn an Scéim seo an méid a bhfuil seirbhísí trí Ghaeilge ar fáil faoi láthair, agus aithníonn sí limistéir le haghaidh breisithe sa todhchaí. Áiríonn an Scéim tiomantas fosta go ndéanfar an t-éileamh ar sheirbhísí trí Ghaeilge a mheas ar bhonn leanúnach, agus go gcinnteofar go ndéanfaidh an Roinn freastal ar an éileamh seo ar mhodh pleanáilte comhleanúnach sothuigthe.

1.3 Dáta tosaithe na Scéime

Tá an Scéim seo deimhnithe ag an Aire Gnóthaí Pobail, Tuaithe agus Gaeltachta. Tagann an Scéim seo i bhfeidhm ón 30 Aibreán 2007 agus fanfaidh sí i bhfeidhm ar feadh tréimhse 3 bliana ón dáta sin nó go dtí go ndeimhníonn an tAire, faoi réir Alt 15 an Achta, Scéim nua, pé ceann acu siúd is tuisce.

1.4 Forbhreathnú ar an Roinn Iompair

Bhunaigh an Rialtas an Roinn Iompair i mí an Mheithimh 2002.

Is í an mhandáit a tugadh don Roinn sa Chlár Comhaontaithe Rialtais ná beartas comhtháite iompair a fheidhmiú a bheadh deartha chomh fada agus ab fhéidir chun deireadh a chur le moill, scoigeanna agus brú tráchta, a bhíonn ann anois, agus chun córais mhalartacha iompair a sholáthar. I bhfianaise gnéithe éagsúla na mandáite seo, d'fhorbair an Roinn an ráiteas misin seo a leanas:

Bonn a chur faoi fhás agus iomaíochas geilleagrach na hÉireann; agus cur leis an bhforbairt shóisialta trí chóras iompair inbhuanaithe sábhailte comhtháite, a bheadh rialaithe go cuí, a sholáthar go héifeachtach críochnúil.

Is é ról na Roinne a chinntiú go soláthraítear, go bhforbraítear agus go rialaítear seirbhísí iompair agus bonneagar iompair a bhíonn iomaíoch sábhailte comhtháite maidir le taisteal bóthair, iarnróid, aeir agus mara in Éirinn.

1.5 Custaiméirí agus Cliant

Roinn beartais is ea an Roinn Iompair go príomha - den chuid is mó ní bhaineann sé linn bheith ag déileáil go díreach leis an bpobal i gcoitinne nó le custaiméirí ar leith. Leagadh feidhmiú ghnéithe áirithe de pholasaithe na Roinne ar chomhlachtaí éagsúla a bhfuil an fhreagracht fhoriomlán astu ar an Roinn i gcónaí. Déileálann na comhlachtaí seo leis an bpobal go díreach, agus liostaítear thíos iad.

Comhlachtaí faoi choimirce na Roinne

- Grúpa Aer Lingus plc
- Bus Átha Cliath (Dublin Bus)
- Bus Éireann (BÉ)
- An Coimisiún um Rialú na hEitlíochta
- Córas Iompair Éireann (CIÉ)
- Údarás Aerfort Chorcaí
- Cuideachta Chalafort Dhroichead Átha
- Údarás Aerfort Bhaile Átha Cliath
- Cuideachta Chalafort Bhaile Átha Cliath
- Cuideachta Chuan Dhún Laoghaire
- Cuideachta Chalafort Dhún Dealgan
- Cuideachta Chuan na Gaillimhe
- Údarás Chuain a Fheidhmíonn faoi Acht na gCuan 1946
- Iarnród Éireann (IÉ)
- Údarás Eitlíochta na hÉireann
- An Bord um Imscrúdú ar Thaismí Muirí
- An Biúró Míochaine um Shábháilteacht Bhóthair
- An tÚdarás um Bóithre Náisiúnta
- An Chomhairle Sábháilteachta Náisiúnta
- Cuideachta Chalafort Ros Mhic Thriúin
- Cuideachta Chalafort Chorcaí
- Cuideachta Chalafort Phort Láirge
- An Ghníomhaireacht um Cheannach Iarnróid
- An Coimisiún um Shábháilteacht Iarnróid
- An tÚdarás um Shábháilteacht Bhóthair
- Údarás Aerfort na Sionainne
- Cuideachta Chalafort Fhaing na Sionainne
- An Coimisiún um Rialú Tacsáí
- Oifig Iompair Átha Cliath
- Cuideachta Chalafort Chill Mhantáin

Bímid i dteagmháil go rialta le Ranna Rialtais, Gníomhaireachtaí Stáit agus Údarás Áitiúla agus Réigiúnacha eile. Bímid i dteagmháil go rialta freisin le roinnt gníomhaireachtaí Idirnáisiúnta lena n-áirítear:

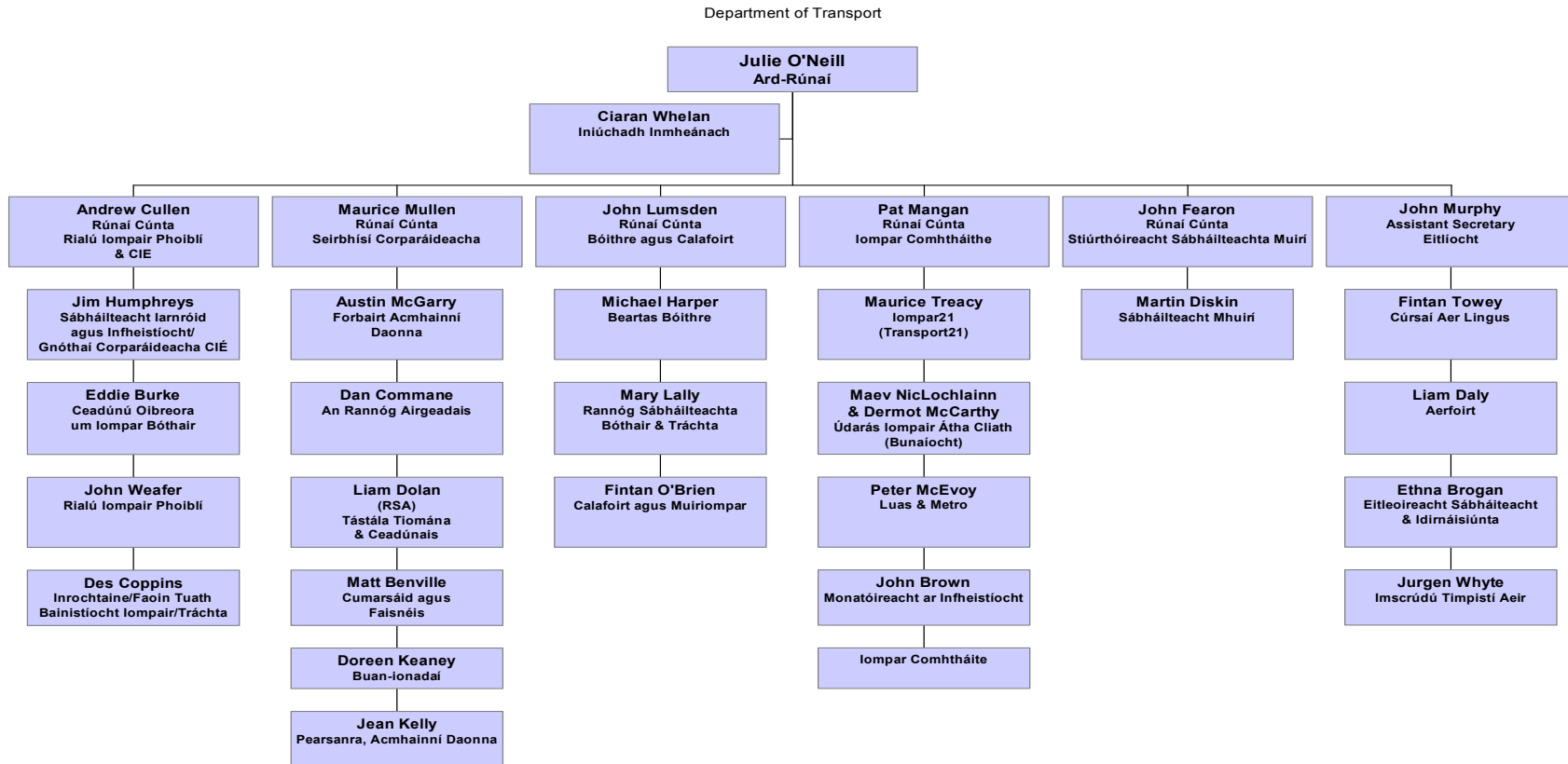
- Institiúidí an AE
- Comhdháil Eorpach na nAirí Iompair
- An Chomhdháil Eitlíochta Sibhialta Eorpach (ECAC)
- An Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta (ICAO)
- Coimisiún Eacnamaíoch na Náisiún Aontaithe don Eoraip (ECE)

Tá custaiméirí agus cliaint go leor againn sna hEarnálacha Náisiúnta agus Idirnáisiúnta Iompair agus ina n-eagraíochtaí ionadaíocha, lena n-áirítear ach ní go heisiach:

- Aerlínte
- Aerfoirt
- An Institiúid Chairte Loighistice agus Iompair in Éirinn (CILTI)
- An Chomhairle um Thurasóireacht agus Iompar ar Cóiste
- Teagascóirí Tiomána
- Ceanncheathrú na nGardaí (Trácht)
- Údaráis Chuain
- Cónaidhm Ghnólachtaí agus Fhostóirí na hÉireann (IBEC)
- Comhdháil Éireannach na gCeardchumann (ICTU)
- Cumann Tarlaithe Bóthair na hÉireann (IRHA)
- Gnóthais Bheaga agus Mheánacha na hÉireann (ISME)
- Cumann Gníomhairí Taistil na hÉireann (ITAA)
- An Cumann Náisiúnta Fruilthe Phríobháidigh agus Tacsáí
- Aontas Náisiúnta na dTiománaithe Tacsáí
- Cuideachtaí Calafóirt
- Oibreoirí Príobháideacha Bus
- Tarlóirí Bóthair
- Cuideachtaí Loingis/Úinéirí Loinge
- Cumann Úinéirí Cuideachtaí Tacsáí
- Gníomhairí Taistil/Tionscnóirí Turas
- Ceardchumann agus Ceardaontais Éagsúla
- Foirne Deonacha Tarrthála

1.6 Limistéir Fheidhme na Roinne

Tá limistéir fheidhme na Roinne léirithe sa Chairt Eagrúcháin thíos. Tá tuilleadh eolais faoin Roinn ar fáil ag www.transport.ie.

1.7 Measúnú ar an méid a bhfuil seirbhísí trí Ghaeilge ar fáil cheana

Is é príomhchuspóir an Achta ná soláthar níos fearr, agus caighdeán níos airde, a chinntiú um sheirbhísí trí Ghaeilge don phobal.

Rinneadh suirbhé foirne i rith na Bealtaine 2006 chun an t-éileamh a chonacthas sa Roinn ar sheirbhísí trí Ghaeilge a mheas. Léirigh torthaí an tsuirbhé go raibh an t-éileamh an-bheag.

Tá foilseacháin chorparáideacha na Roinne – Ráiteas Straitéise, Tuarascálacha Bliantúla, agus Plean Gníomhúcháin Seirbhíse Custaiméirí – ar fáil i nGaeilge agus i mBéarla.

Inár *bPlean Gníomhúcháin Seirbhíse Custaiméirí 2005-2007* geallann an Roinn go ndéanfaidh sí seirbhísí trí Ghaeilge agus/nó seirbhísí dhátheangacha ardchaighdeán a sholáthar, agus custaiméirí a chur ar an eolas go bhfuil sé de cheart acu roghnú go ndéileálfaí leo trí cheann amháin nó cheann eile de na teangacha oifigiúla. Ní fhaca an Roinn éileamh suntasach ar sheirbhísí trí Ghaeilge. Tá an Roinn tiomanta, áfach, d'fheabhas a chur ar na seirbhísí a chuireann sí ar fáil trí Ghaeilge agus don uile iarracht a dhéanamh freastal ar chustaiméirí ar mian leo a ngnó a dhéanamh trí Ghaeilge, gan ísliú caighdeán maidir le luas nó cáilíocht na seirbhíse a chuirtear ar fáil. Tá fochoiste bunaithe dár gCoiste Comhpháirtíochta ag an Roinn, fochoiste atá tiomanta do chlár oibre na Gaeilge a chur chun tosaigh.

Caibidil 2

Seirbhísí/Gníomhaíochtaí Ginearálta na Roinne a Sholáthar

Caibidil 2

Seirbhísí/Gníomhaíochtaí Ginearálta na Roinne a Sholáthar

Léiríonn an Caibidil seo na seirbhísí atá ar fáil i gcomhthéacs sholáthar ginearálta na seirbhísí trí Ghaeilge le haghaidh custaiméirí agus cliant a théann i dteagmháil leis an Roinn. Léiríonn Caibidil 3, a leanann, an scéal maidir le soláthar seirbhíse/gníomhaíochtaí sna Rannáin/hAonaid aonair taobh istigh den Roinn. Aithnítear na feabhsuithe atá pleanáilte do thréimhse na Scéime 2006-2009.

2.1 Modhanna chun dul i gCumarsáid leis an bPobal / Eolas a thabhairt don Phobal

2.1.1 Seirbhís Teileafóin agus Fáiltiú

Fiosruithe Ginearálta

I bhfianaise nach bhfuil ach 2% den fhoireann le cumas cumarsáide trí Ghaeilge, dar leo féin, ag leibhéal 3 nó níos airde ar scála 1 go dtí 5, ní féidir freastal láithreach ar ghlaoteoirí trí Ghaeilge ach nuair a bhíonn an cumas teanga chuige sin ag an bhfoireann.

I gcás glao trí Ghaeilge nach féidir freastal air láithreach trí Ghaeilge, tairgfimid an glao a fhreagairt taobh istigh d'aon lá oibre amháin.

Feabhsuithe Pleanáilte

Ó dháta tosaithe na Scéime ar aghaidh, beidh an fhoireann lasc-chláir agus fháiltithe ábalta ainm na Roinne a thabhairt i nGaeilge agus i mBéarla.

Ó dháta tosaithe na Scéime ar aghaidh, déanfar liosta suas chun dáta de na baill fhoirne atá ábalta déileáil leis an bpobal trí Ghaeilge a thabhairt do na hoibritheoirí lasc-chláir agus don fhoireann fháiltithe.

Roimh thús na chéad Scéime seo, tabharfar bunoiúint ar fhiosruithe teileafóin a fhreagairt trí Ghaeilge do na hoibritheoirí Lasc-chláir agus don fhoireann Fháiltithe, i dtreo is go mbeidh foireann áirithe ann a mbeidh cur amach acu ar a laghad ar na bunchineálacha beannaithe sa Ghaeilge. Gheofar an oiliúint seo ar

bhonn deonach. Déanfar socruithe cúí i dtreo is gur féidir leo an pobal a chur i dteagmháil láithreach le pé oifig nó oifigeach atá freagrach as an tseirbhís atá ag teastáil a thabhairt trí Ghaeilge.

Fógraí Béil tríd an Teileafón

Faoi láthair tugtar fógraí béil na Roinne tríd an lasc-chláir i mBéarla amháin.

Feabhsú Pleanáilte

Ó dháta tosaithe na Scéime ar aghaidh, beidh an fógra béil ar an lasc-chlár príomha i Sráid Chill Dara dhátheangach.

Beidh teachtaireachtaí aonair glórphoist dhátheangach nuair is féidir le duine seirbhís a sholáthar trí Ghaeilge.

Tá sé i gceist ag an Roinn ár gcórais pabx agus glórphoist a nuashonrú roimh dheireadh chéad bhliain na Scéime seo; cinnteoidh an nuashonrú seo go mbíonn na córais pabx agus glórphoist lán ábalta an Ghaeilge a láimhseáil agus go mbeidh teachtaireachtaí cineálacha glórphoist dhátheangach ar an gcóras.

Foilseacháin

Foilseacháin Chorporáideacha

Foilsíonn an Roinn roinnt foilseachán corparáideach. De réir Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003, cuirfimid leagan Gaeilge de gach foilseachán corparáideach ar fáil i gcónaí.

Feabhsuithe Pleanáilte

Go ginearálta, rinneadh leaganacha Gaeilge agus Béarla ar leith d'fhoilseacháin chorparáideacha a fhoilsiú. Le linn na Scéime 2007-2010, beidh na doiciméid seo dhátheangach ar fad faoi aon chlúdach amháin ach amháin sa chás nach bhfuil sé seo indéanta toisc mhéid, nádúr nó leagan amach an doiciméid.

Le linn na Scéime 2007-2010 gluaisfidh an Roinn i dtreo na foilseacháin chorparáideacha seo a fhoilsiú ar dhlúthdhiosca (CD) leis an leagan Gaeilge agus an leagan Béarla araon ar an CD céanna.

Beidh leagan dhátheangach d'fhoilseacháin chorparáideacha ar fáil i gcónaí ar shuíomh gréasáin na Roinne www.transport.ie.

Foilseacháin Eile

Cuirtear amach raonta leathana foilseachán ar fud Rannáin uile na Roinne. Go ginearálta foilsíodh iad seo i mBéarla amháin.

Go ginearálta, beidh siad seo a leanas ar fáil i mBéarla amháin: doiciméid thaighde, tuarascálacha coistí agus grúpaí oibre, moltaí agus doiciméid inmheánacha eile chomh maith le doiciméid theicniúla agus doiciméid eile nach bhfuil sonraithe faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla.

Feabhsuithe Pleanáilte

Le linn na Scéime 2007-2010 foilseoimid leabhar tagartha Saoráil Faisnéise Alt 15 agus Alt 16 de chuid na Roinne; beidh sé seo dhátheangach ar fad faoi aon chlúdach amháin ach amháin sa chás nach bhfuil sé seo indéanta toisc mhéid, nádúr nó leagan amach an doiciméid.

2.1.3 R-phost

Bíonn gnáth-theachtaireachtaí ar R-phost na Roinne, cosúil le séanadh freagrachta, i nGaeilge agus i mBéarla araon.

Feabhsú Pleanáilte

Fad a mhaireann an Scéim, beidh teachtaireachtaí aonair as an oifig dhátheangach nuair is féidir leis an duine seirbhís a sholáthar trí Ghaeilge.

Le linn na chéad bhliana den Scéim cuirfear seoladh r-phoist ar fáil le haghaidh fiosruithe ginearálta i nGaeilge .

2.1.4 Córais Ríomhaireachta

Níl córais bhreise nua nó uasgrádaithe ríomhaireachta ar bith pleanáilte faoi láthair. Beidh córais nua ríomhaireachta ar bith atá á suiteáil lán ábalta an Ghaeilge a láimhseáil agus, nuair is gá, déanfar na córais atá againn cheana a chomhoiriúnú an chéad uair oiriúnach eile a bheidh obair chothabhála nó uasgrádaithe pleanáilte.

2.1.5 Suímh ghréasáin

Tá roinnt suíomh gréasáin de chuid na Roinne ann; is é an príomhcheann ná www.transport.ie. Is é suíomh gréasáin an Aonaid Imscrúdaithe Timpistí Aeir de chuid na Roinne ná www.AAIU.ie agus óstálann Garda Chósta na hÉireann an suíomh gréasáin www.safetyonthewater.ie.

Tá eolas faoi Iompar21 (Transport21), an creatlach infheistíochta caipitil a ndéanfar an córas iompair in Éirinn a fhorbairt tríd i rith na tréimhse 2006 go dtí 2015, ar fáil ar shuíomh gréasáin a óstálann an Rannán Iompar21 (www.transport21.ie). Tá an suíomh gréasáin seo ar fáil i mBéarla amháin.

Faoi láthair tá príomhshuíomh gréasáin na Roinne ar fáil i mBéarla amháin le roinnt foilseachán ar fáil i nGaeilge.

Feabhsú Pleanáilte

Le linn na chéad bhliana den Scéim, déanfar príomhshuíomh gréasáin na Roinne www.transport.ie á nuashonrú, agus cuirfear leagan scáthánach de, maidir le struchtúr an tsuímh de, as Gaeilge, ar fáil. Beidh struchtúr an tsuímh gréasáin Gaeilge comhionann le struchtúr an tsuímh gréasáin Béarla ach, cé go bhfuil sé ar intinn againn an t-ábhar Gaeilge a uasmhéadú, ní féidir linn a ráthú go mbeidh an t-ábhar díreach céanna ar fáil ar an dá shuíomh. Foilseofar ábhar phríomhshuíomh gréasáin na Roinne, lena n-áirítear eolas ginearálta faoi gníomhaíochtaí na Roinne, ar bhonn dhátheangach ar na suíomhanna gréasáin; nuair nach mbíonn eolas le foilsiú ach in aon teanga amháin, ámh, áireofar nóta a léiríonn é seo.

Toisc go bhfuil ha hacmhainní atá ar fáil don Roinn teoranta, tá sé i gceist díriú ar uasghrádú agus ar sholáthar ábhair uasmhéadaithe Gaeilge a bheith á fhoilsiú ar ár bpríomhshuíomh gréasáin www.Transport.ie le linn na chéad Scéime seo dár gcuidne. Díreofar ar uasghrádú agus ar sholáthar ábhair uasmhéadaithe Gaeilge ar ár suíomhanna gréasáin eile (www.transport21.ie, www.AAIU.ie agus www.safetyonthewater.ie) sa dara Scéim agus sna Scéimeanna níos déanaí dár gcuid.

2.1.6 Seirbhísí Idirghníomhacha

Ní chuireann an Roinn seirbhísí idirghníomhacha ar bith ar fáil faoi láthair. Má bhíonn an Roinn ábalta, le linn thréimhse na Scéime seo, seirbhísí idirghníomhacha a chur ar fáil, tabharfar iad seo isteach sa dá theanga ag an am céanna.

2.1.7 Aithisc agus/nó Ráitis

Déantar - agus déanfar i gcónaí - aithisc agus/nó ráitis, lena n-áirítear iad san a thugann an tAire nó Aire Stáit san Oireachtas, nó aithisc ó oifigigh shinsearacha, a chur ar fáil s(n)a teanga(cha) inar tugadh iad.

2.1.8 Preasráitis

Déantar Preasráitis a eisiúint i mBéarla amháin faoi láthair

Feabhsú Pleanáilte

Chun caighdeán na seirbhíse dhátheangaí a sholáthraítear dá custaiméirí a ardú, faoi dheireadh na scéime seo déanfaidh an Preasoifig: 20% de phreasráitis a chur ar fáil ar bhonn dhátheangach, i gcóip chrua agus ar shuíomh gréasáin na Roinne www.transport.ie.

2.1.9 Foirmeacha Iarratais

Toisc gur Roinn beartais í an Roinn Iompair go príomha, níl mórán foirmeacha iarratais againn.

Feabhsuithe Pleanáilte

Le linn na chéad bhliana den Scéim, aithneoidh foghrúpa Gaeilge na Comhpháirtíochta na foirmeacha iarratais agus bileoga gaolmhara/tionlacain eolais ar bith is dóichí baint a bheith acu lenár gcustaiméirí a labhraíonn Gaeilge. Roimh dheireadh na dara bliana den Scéim seo beidh na foirmeacha iarratais / bileoga eolais sin a aithnítear dhátheangach ar fad faoi aon chlúdach amháin ach amháin sa chás nach bhfuil sé seo indéanta toisc mhéid, nádúr nó leagan amach an doiciméid.

2.1.10 Bileoga Faisnéise

Faoi láthair tá tromlach Bhileoga Eolais na Roinne ar fáil i mBéarla amháin.

Feabhsuithe Pleanáilte

Faoi dheireadh na chéad bhliana den Scéim, déanfar bileoga faisnéise a ghineann an Roinn, maidir le Scéimeanna agus/nó polasaithe nua, a chur ar fáil i bhfoirm dhátheangach.

Roimh dheireadh na dara bliana den Scéim seo, déanfar bileoga eolais reatha a théann le foirmeacha iarratais a chur ar fáil ag an am céanna i bhfoirm dhátheangach nuair atáthar chun na foirmeacha iarratais a sholáthar sa dá theanga.

Roimh dheireadh na tríú bliana den Scéim, cuirfidh an Roinn tús leis an bpróiseas diaidh ar ndiaidh gach bileog eolais reatha atá fós in úsáid a aistriú, ach amháin bileoga eolais sainiúla nó teicniúla nach bhfuil éileamh ar bith ar leaganacha díobh sa dhá theanga oifigiúla. Beidh na doiciméid seo dhátheangach ar fad faoi aon chlúdach amháin ach amháin sa chás nach bhfuil sé seo indéanta toisc mhéid, nádúr nó leagan amach an doiciméid.

2.1.11 Seirbhís Duine le Duine

Beidh príomhfhócas chéad Scéim na Roinne ar chur le raon na slite scríofa agus na slite leictreonacha cumarsáide atá ar fáil ar bhonn dhátheangach; agus ar chumas Gaeilge na foirne a fhorbairt. Ciallaíonn sé seo go praiticiúil, cé go mbeidh an Roinn ábalta eolas ginearálta faoin Roinn agus faoina cuid seirbhísí ginearálta a sholáthar, nach mbeidh sí ábalta i gcónaí seirbhís iomlán mioneolais a sholáthar i Rannán ar bith, sa chéad Scéim seo dár gcuid. Níl na Rannáin ábalta faoi láthair seirbhís a sholáthar do chustaiméirí trí Ghaeilge duine le duine. Soláthraíonn siad seirbhísí i mBéarla amháin, seachas na seirbhísí ginearálta liostaithe i Rannóg 2 (e.g. comhfhreagras, foilseacháin chorparáideacha agus araile).

Feabhsuithe Pleanáilte

Tá rún daingean ag an Roinn cur leis na leibhéil reatha inniúlachta Gaeilge i measc na foirne seo againne le linn na chéad Scéime seo dár gcuidne. Trí oiliúint, fhorbairt agus chothú na Gaeilge laistigh den Roinn, tá súil againn go mbeimid níos ábalta seirbhísí trí Ghaeilge duine le duine a sholáthar sa dara Scéim dár gcuid.

Roimh dheireadh na tríú bliana den Scéim seo, déanfar suirbhé foirne chun na Rannáin leis an éileamh is airde ar sheirbhísí trí Ghaeilge le linn na chéad Scéime seo a aithint. Tabharfar tosaíocht do na Rannáin seo ansin le haghaidh seirbhísí duine le duine a sholáthar sa dara Scéim dár gcuid.

Caibidil 3

Achoimre de na Seirbhísí/Gníomhaíochtaí a sholáthraíonn na Rannáin

Caibidil 3

Achoimre de na Seirbhísí/Gníomhaíochtaí a sholáthraíonn na Rannáin

3.1 Réamhrá

Léiríonn an caibidil seo an scéal maidir le soláthar seirbhíse/gníomhaíochtaí sna Rannáin/Aonaid aonair taobh istigh den Roinn. Liostálann an chéad rannóg den chaibidil na Rannáin éagsúla agus an córas teanga oifigiúla atá i bhfeidhm ag gach ceann acu. Tugann an dara cuid cur síos gairid ar na seirbhísí agus na Scéimeanna a sholáthraíonn na Rannáin.

3.1.1 Liosta de Rannáin na Roinne a bhíonn ag obair trí Ghaeilge

Níl Rannán ar bith de chuid na Roinne a bhíonn ag obair go heisiach trí Ghaeilge.

3.1.2 Liosta de Rannáin na Roinne a dhéanann obair dhátheangach

Níl Rannán ar bith de chuid na Roinne a bhíonn ag obair ar bhonn dhátheangach.

3.1.3 Liosta de Rannáin na Roinne a bhíonn ag obair trí Bhéarla amháin

Níl na Rannáin ábalta faoi láthair seirbhís a sholáthar do chustaiméirí trí Ghaeilge duine le duine. Soláthraíonn siad seirbhísí i mBéarla amháin, seachas na seirbhísí ginearálta liostaithe i Rannóg 2 (e.g. comhfhreagras, foilseacháin chorparáideacha agus araile).

EITLÍOCHT

Cúrsaí Aer Lingus
Imscrúdú Timpistí Aeir
Seirbhísí Loingseoireachta Aeir
Aerfoirt
Rialú Eitlíochta & Caidreamh Idirnáisiúnta

IOMPAR COMHTHÁITE

Údarás Iompair Átha Cliath (Bunaíocht)
Monatóireacht ar Infheistíocht
Iompar Comhtháite
Luas & Metro
Iompar21 (Transport 21)

RIALÚ IOMPAIR PHOIBLÍ AGUS CIÉ

Ticéid Chomhtháite agus Iompar Éirimiúil
Árachas Mótair
Ceadúnú Bealaigh Bus
Rialú Iompair Phoiblí
Iompar Poiblí (Pleanáil) Inrochtaine/Faoin Tuath Bainistíocht Iompair/Tráchta
Sábháilteacht Iarnróid agus Infheistíocht/Gnóthaí Corparáideacha CIÉ
Ceadúnú Oibreora um Iompar Bóthair

STIÚRTHÓIREACHT SÁBHÁILTEACHTA MUIRÍ & GARDA CHÓSTA na hÉIREANN

Garda Chósta na hÉireann
Sábháilteacht Mhuirí & Timpeallacht Mhuirí
An Oifig Shuirbhéireachta Muirí & an tAonad Gnóthaí Raidió Mhuirí

BÓITHRE agus CALAFOIRT

An Rannán um Monatóireacht ar Infheistíocht
Calafoirt agus Muirompar
Beartas Bóithre
Rannán Sábháilteachta Bóthair & Tráchta

SEIRBHÍSÍ CORPARÁIDEACHA

Cumarsáid agus Faisnéis
Comhordú
Seirbhísí Custaiméirí
An Rannán Airgeadais
Saoráil Faisnéise
Forbairt Acmhainní Daonna
Teicneolaíocht an Eolais
Iníúchadh Inmheánach
Oifig an Aire
Oifig an Aire Stáit
Pearsanra
Preasoifig
Bainistíocht Mhaoine
Oifigí an Ard-Rúnaí & na Rúnaíochta

3.2 Rannáin na Roinne a bhíonn ag obair trí Bhéarla amháin

Léiríonn an chéad rannóg eile na seirbhísí atá ar fáil ó na Rannáin liostaithe thuas a sholáthraíonn seirbhís i mBéarla amháin, seachas na seirbhísí ginearálta liostaithe i Rannóg 2 (e.g. comhfhreagras, foilseacháin chorparáideacha agus araile).

Mar a luadh cheana is Roinn beartais í an Roinn Iompair go príomha agus dá bhrí sin is beag achtachán nó Scéim den chineál a chlúdaíonn Alt 16 den Achta um Shaoráil Faisnéise 1998 a riarann sí.

Tá na hachtacháin agus na Scéimeanna a riarann an Roinn faoi láthair liostaithe thíos. Tá tuilleadh eolais faoi ról, gníomhaíochtaí agus seirbhísí na Roinne ar fáil ar www.transport.ie agus i leabhar thagartha Alt 15 agus Alt 16 de chuid na Roinne ar fáil ón Rannóg Saorála Faisnéise, An tÁras Iompair, Sráid Chill Dara, Baile Átha Cliath 2.

Déanfar na leabhair thagartha Alt 15 agus Alt 16 de chuid na Roinne Iompair, a cuireadh le chéile faoin Acht um Shaoráil Faisnéise 1998, a nuashonrú le linn thréimhse na Scéime 2006-2009 seo faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla.

3.3.1 MUIRÍ

Ón 1 Eanáir 2006, bog siad seo a leanas go dtí an Roinn Iompair ón Roinn Mara agus Acmhainní Nádurtha: Fógraí Muirí, Garda Chósta na hÉireann, An Oifig Shuirbhéireachta Muirí (MSO) (lena n-áirítear an tAonad Gnóthaí Raidió Mhuirí (MRAU)) agus an Rannán Sábháilteachta Muirí, an Rannóg um Áiseanna Loingseoireachta agus an Rannán Timpeallachta Muirí chomh maith leis na feidhmeanna sábháilteachta maidir le soithí fóillíochta, trealamh scairdsciála agus ionaid eachtraíochta.

Tá sonraí na Scéimeanna Muirí atá liostaithe thíos ar fáil faoi láthair i leabhar thagartha Alt 16 de chuid na Roinne Mara agus Acmhainní Nádurtha atá ar fáil ag www.dcmnr.ie.

RANNÁN IOMPAIR MUIRÍ

- Deontas i gcabhair le haghaidh oibreacha forbartha ag na calafoirt tráchtála
- Ceadúnas oibríthe faoi Acht na Saorphort, 1986
- An tAcht Loingis Thráchtála, 1955
- Scéim Dheontas um Oiliúint ar bord Loinge
- Íocaíochtaí Ex-gratia Pinsin do Phinsinéirí a d'oibrigh le Cuideachta Loingis na hÉireann Teo (Irish Shipping Ltd.) mar a bhí
- Scéim um Chúiteamh do Mhairnéalaigh Éireannacha
- An tAcht um Chuideachta Loingis na hÉireann Teo (Íocaíochtaí d'Iar-Fhostaithe), 1994

AN RANNÁN SÁBHÁILTEACHT MUIRÍ & TIMPEALLACHTA MUIRÍ

- Maraithe a Dheimhniú
- Teastais Sábháilteachta do Longa Paisinéara
- Longa Paisinéara a Cheadúnú faoin Acht Loingis Cheannaíochta, 1992
- Teastais Sábháilteachta do Longa Lasta
- Tuairiscí faoi Thaismí Muirí
- Tarrthálas agus Raic
- Coimisinéirí Thithe Solais na hÉireann
- Dleachtanna Solais
- Riachtanais Sláinte agus Sábháilteachta a bhaineann le Cóir Leighis ar Bord Soithí
- Rialacháin Loingis Cheannaíochta (Trealamh Scairdsciála agus Báid Thapa Chumhachta), 1992

SEIRBHÍS ÉIGEANDÁLA MUIRÍ NA HÉIREANN

- Seirbhísí Cuardaigh agus Tarrthála a Chomhordú
- Gnás um Dhéileáil le hÉigeandáil

AN OIFIG UM SHUIRBHÉIREACHT RAIDIÓ MUIRÍ

- Teastais Sábháilteachta Raidió
- Ceadúnais Raidió Loinge
- Teastas Inniúlachta ar Radaiteileafónaíocht (VHF)
- Teastas Oibreora Ghinearálta (GMDSS)
- Teastas Oibreora Raidió Fadraoin (GMDSS)
- Teastas Ginearálta i dTeileachumarsáid Raidió Muirí
- Teastas i gCothabháil Radair Muirí
- Ceadúnas Turgnamhaí Raidió
- Ceadúnas Raidió Gnó
- Clárúchán EPIRB
- Iarratais Suirbhéireachta agus Druileála

OIFIG LOINGIS THRÁCHTÁLA

- Cártaí Aitheantais agus/nó Leabhair Scaoileadh Mairnéalaigh a Eisiúint
- Iniúchadh/Cuardach Clár agus Taifead maidir le Mairnéalaigh agus Paisinéirí
- Litreacha Comhartha a Leithdháileadh ar Shoithí
- Ainmneacha Nua do Shoithí
- Iniúchadh Chláir na Long

3.3.2 IOMPAR

EARNÁIL AN IOMPAIR

- Scrúdú agus Deimhniú do Thiománaithe Feithiclí a iompraíonn Earraí Contúirteacha ar Bóthar
- Scéimeanna Ceadúnaithe Paisinéirí AE agus Idirnáisiúnta
- Scéimeanna Cheadúnú Oibreora um Lasta Bóthair agus Paisinéirí Bóthair a Iompar

EARNÁIL AN IOMPAIR (EITLÍOCHT)

- Scéimeanna Deontais chun cabhrú leis na Cuideachtaí Réigiúnacha Aerfoirt
- Údarú Seirbhísí Aeir (Lena n-áirítear díolúine torainn agus díolúine maidir le harmlón cogaidh a iompar)
- Clár Seirbhísí Riachtanacha Aeir le haghaidh Aerfort Réigiúnach Áirithe
- Ceadúnais Alcóil a thugann agus a athnuann na Coimisinéirí Ioncaim maidir le háitreabh in Aeradróm (Idirchaidreamh leis an Roinn Iompair) Ceadúnais do chuideachtaí a bhíonn ag oibriú i Saorchrios na Sionainne a thugann an Roinn Fiontair, Trádála agus Fostaíochta agus an Roinn Airgeadais (Idirchaidreamh leis an Roinn Iompair)
- Cumhachtaí an Aire chun orduithe éigeantacha fála a eisiúint i gcomhair talaimh atá le húsáid ag Údarás Eitlíochta na hÉireann
- Cumhachtaí an Aire chun orduithe éigeantacha fála a eisiúint i gcomhair talaimh atá in aice le haerfort Stáit

3.3.3 CORPARÁIDEACH

TACÚ RIARACHÁIN

- An tAonad Airgeadais
- Saoráil Faisnéise
- Scéim Dhámhachtainí Fiúntais
- Scéimeanna Aoisliúntais Cheirde i gComhlachtaí faoi choimirce na Roinne
- An Fheidhm Phearsanra
- An Rannóg Tuarastal
- Scéim Aisíoca Tháillí Oideachais na Foirne

3.3.4 AN STÁTSEIRBHÍS GINEARÁLTA

Comhairleoirí Bainistíochta a Fhostú

Tugtar na gnásanna maidir le comhairleoirí bainistíochta a fhostú sa státseirbhís i 'Treoirlínte um Comhairleoirí a Fhostú sa Státseirbhís (1999)'. Is féidir cóip a fháil saor in aisce trí dhul i dteagmháil le Rannóg Rialú na Vótaí, An Roinn Airgeadais, Sráid Mhuirfean, Baile Átha Cliath 2.

Treoirlínte faoi Rialachas Corparáideach na gComhlachtaí faoi choimirce na Roinne

Rinne an Roinn Airgeadais treoirlínte faoi rialachas corparáideach na gComhlachtaí Státurraithe a chur le chéile i 1992, dar teideal "Treoirlínte faoi Chomhlachtaí Stáit" (faoi athbhreithniú faoi láthair). Feidhmíonn Aonad Pleanála na Roinne mar fhoinse le haghaidh gach comhairle do na Rannáin chuí maidir le rialachas corparáideach agus tá na Treoirlínte ar fáil ón Aonad sin

Treoirlínte faoi íocaíochtaí do Phríomh-Fheidhmeannaigh Chomhlachtaí Státurraithe tráchtála faoi choimirce na Roinne.

Déanann Seirbhísí Corparáideacha maoirseoireacht ar fheidhmiú an chórais nua le haghaidh íocaíochtaí do Phríomh-Fheidhmeannaigh Chomhlachtaí Státurraithe tráchtála faoi choimirce na Roinne.

Cistiú AE

Tá cistiú an AE a dháiltear tríd an Roinn Airgeadais faoi réir rialacha agus nósanna imeachta, de réir Rialacháin an AE agus treoirlínte na Roinne Airgeadais.

Earraí agus Seirbhísí a Cheannach

Déanann an Roinn conarthaí (lena n-áirítear conarthaí FT(IT)) de réir nósanna imeachta atá tugtha i bhfoilseacháin agus i gclárcláin de chuid na Roinne Airgeadais, más cuí, agus pléitear iad seo sa Leabhar Tagartha 'Roinn Airgeadais – Rialacha agus Cleachtais – an tAcht um Shaoráil Faisnéise, 1997 - Alt 16'.

Caibidil 4

Feabhsú ar Sheirbhísí atá le cur ar fáil ar bhonn dhátheangach

Caibidil 4

Feabhsú ar Sheirbhísí atá le cur ar fáil ar bhonn dhátheangach

4.1 Cúlra

Beidh príomhfhócas chéad Scéim na Roinne ar chur le raon na slite scríofa agus na slite leictreonacha cumarsáide atá ar fáil ar bhonn dhátheangach; agus ar chumas Gaeilge na foirne a fhorbairt. Ciallaíonn sé seo go praiticiúil, cé go mbeidh an Roinn ábalta eolas ginearálta faoin Roinn agus faoina cuid seirbhísí ginearálta a sholáthar, nach mbeidh sí ábalta i gcónaí seirbhís iomlán mioneolais a sholáthar i Rannán ar bith, sa chéad Scéim seo dár gcuid.

4.2 Seirbhísí atá Dhátheangach ar Fad

Tá rún daingean ag an Roinn freastal ar a cuid oibleagáidí faoi Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003. Maidir leis seo, ag cur lena bhfuil déanta ag an Roinn go dtí seo, is é polasaí na Roinne ná go mbeadh na seirbhísí seo a leanas á soláthar ar bhonn dhátheangach ar fad, trí mheán na Gaeilge agus an Bhéarla. Cuirfear an cuspóir seo i gcrích chomh luath agus is féidir ach gan é a bheith níos déanaí ná deireadh na Scéime reatha.

D'fhéadfadh sé bheith úsáideach a áireamh anseo na tiomantais eile sa scéim cosúil leo siúd a bhaineann le Suíomh Gréasáin/Foirmeacha iarratais /Bileoga eolais agus araile. Rud é seo a bhaineann libh féin, ámh. *Féach thíos*

- Le linn na chéad bhliana den Scéim, déanfar príomhshuíomh gréasáin na Roinne www.transport.ie á nuashonrú, agus cuirfear leagan scáthánach de, as Gaeilge, ar fáil.
- Beidh fógraí séanta r-phoist i nGaeilge agus i mBéarla. Cuirfear seoladh ginearálta r-phoist um sheirbhísí custaiméirí ar fáil le haghaidh fiosruithe i nGaeilge le linn na chéad bhliana den Scéim. Déileálfar le fiosruithe a fhaightear tríd an seoladh r-phoist seo taobh istigh den fráma ama agus ar an dóigh chéanna le fiosruithe ar bith i mBéarla.
- Ó dháta tosaithe na Scéime ar aghaidh, beidh an fógra béil ar an lascchlár príomha i Sráid Chill Dara dhátheangach.

- Faoi dheireadh na chéad bhliana den Scéim, beidh na bileoga faisnéise a bhaineann le Scéimeanna nó polasaithe nua i bhfoirm dhátheangach ar fad.
- Roimh dheireadh na dara bliana den Scéim seo, déanfar bileoga eolais reatha a théann le foirmeacha iarratais a chur ar fáil ag an am céanna i bhfoirm dhátheangach nuair atáthar chun na foirmeacha iarratais a sholáthar sa dá theanga.
- Roimh dheireadh na tríú bliana den Scéim, cuirfidh an Roinn tús leis an bpróiseas diaidh ar ndiaidh gach bileog eolais reatha atá fós in úsáid a aistriú, ach amháin bileoga eolais sainiúla nó teicniúla nach bhfuil éileamh ar bith ar leaganacha díobh sa dhá theanga oifigiúla. Beidh na doiciméid seo dhátheangach ar fad faoi aon chlúdach amháin ach amháin sa chás nach bhfuil sé seo indéanta toisc mhéid, nádúr nó leagan amach an doiciméid.
- In éineacht leis na doiciméid atá foilsithe cheana i nGaeilge agus i mBéarla, foilseofar Leabhar Tagartha Alt 15 agus Alt 16 de chuid na Roinne sa dhá theanga oifigiúla.
- Chun caighdeán na seirbhíse dhátheangaí a sholáthraítear dá custaiméirí a ardú, faoi dheireadh na scéime seo déanfaidh an Preasoifig 20% de phreasráitis a chur ar fáil ar bhonn dhátheangach.
- Le linn na chéad bhliana den Scéim, aithneofar na foirmeacha iarratais agus bileoga gaolmhara/tionlacain eolais ar bith is dóichí baint a bheith acu lenár gcustaiméirí a labhraíonn Gaeilge. Roimh dheireadh na dara bliana den Scéim seo beidh na foirmeacha iarratais / bileoga eolais sin a aithnítear dhátheangach ar fad faoi aon chlúdach amháin ach amháin sa chás nach bhfuil sé seo indéanta toisc mhéid, nádúr nó leagan amach an doiciméid.

4.3 Earcaíocht agus Socrúchán

Tá rún daingean ag an Roinn cur le hinniúlacht reatha Ghaeilge na foirne seo againne. Thaispeáin na torthaí ó shuirbhé foirne le déanaí, cé go raibh líon réasúnta den bhfoireann toilteanach seirbhísí a sholáthar trí Ghaeilge, go raibh na scileanna agus an mhuinín de dhíth ar go leor acu fós chun é a dhéanamh. Mar a luadh cheana, go dtí seo níl ach éileamh cuibheasach beag ar sheirbhísí trí Ghaeilge, i dtaithí na Roinne seo. Sa chomhthéacs seo, is iad an oiliúint agus an fhorbairt a dhéanfaidh freastal ar roinnt mhaith dár riachtanais earcaíochta agus socrúcháin. Leanfaidh an Roinn de bheith ag lorg saorálaithe sa Roinn féin chun seirbhísí a sholáthar trí Ghaeilge. De réir mar a thagann feabhas ar

inniúlacht na foirne de bharr oiliúna, táthar ag súil go mbeidh na baill fhoirne sin toilteanach seirbhísí a sholáthar trí Ghaeilge. Beidh na saorálaithe seo aitheanta go cuí ar liostaí teagmhála na foirne.

Mar thoradh ar fhorbairtí breise sa limistéar seo, d'fhéadfadh go ndéanfaí athscrúdú ar cheisteanna maidir le hearcaíocht foirne agus polasaí ardaithe céime, atá faoi láthair ar bhonn reachtúil .

Nuair a cheapar é a bheith riachtanach, déanfaidh an Roinn, i gcomhar leis an tSeirbhís um Cheapacháin Phoiblí (PAS), foireann a earcú a bhfuil leibhéal áirithe cumais acu sa Ghaeilge.

Déanfaidh an Roinn lompair riachtanais an Achta a fhreastal agus a chur i bhfeidhm sa Roinn féin, chomh maith le bearta ar bith atá á gcur i bhfeidhm ar fud na Státseirbhíse.

4.4 Oiliúint agus Forbairt

Tá tiomantas leanúnach ann oiliúint agus forbairt chuí a sholáthar don fhoireann go léir chun freastal ar riachtanais ghnó na Roinne, agus ar riachtanais ár gcustaiméirí, atá ag fabhrú; agus chun acmhainn na foirne a fhorbairt go hiomlán, lena linn sa Roinn.

Déanfaidh an tAonad um Acmhainní Straitéiseacha Daonna/an Rannán Pearsanra:

- Feasacht ar Ghaeilge a chur san áireamh (le béim ar leith ar Acht na dTeangacha Oifigiúla 2003), mar chuid de chlár ionductúcháin agus de chúrsaí oiliúna ar Sheirbhísí Custaiméirí araon, chun a chinntiú go mbíonn an fhoireann:
  - Ábalta a thuiscint cén fáth go gcuireann an Roinn beartas dhátheangach i bhfeidhm
  - Ábalta comhthéacs agus cúlra an bheartais a thuiscint
  - Ar an eolas go hiomlán faoin tionchar a bheidh ag an mbeartas ar a gcuid oibre agus cá háit is féidir leo cabhair a fháil;
- Cúrsaí intí saincheaptha Bunúsacha i nGaeilge ghnó a sholáthar le haghaidh tosaitheoirí, agus cúrsaí saincheaptha i nGaeilge ghnó ar leibhéal níos airde a sholáthar chomh maith;
- Tacú i gcónaí le foireann a bhíonn ag freastal ar ranganna Gaeilge le linn uaireanta oifige.
- Tacú i gcónaí le foireann ar mian leo leas a bhaint as Scoláireachtaí Gaeltachta e.g. Scéimeanna de chuid Gaeleagras.

- Cúrsaí oiliúna Gaeilge a mheasúnú, faoi réir an pholasaí níos leithne de chuid na Roinne maidir le hoiliúint a mheasúnú.

4.5 Inniúlacht Ghaeilge na Roinne a Fheabhsú

Chun inniúlacht Ghaeilge na Roinne a fheabhsú agus a mhéadú, rachaidh an Roinn, i gcomhar le fochoiste Gaeilge an Choiste Comhpháirtíochta agus leis an Aonad um Sheirbhísí Custaiméirí, i mbun na mbeart seo a leanas. Déanfaidh an Roinn:

- A chinntiú go mbíonn an fhoireann lasc-chláir agus fháiltithe ábalta ainm na Roinne a thabhairt i nGaeilge agus i mBéarla.
- Liosta suas chun dáta a thabhairt, do na hoibritheoirí lasc-chláir agus don fhoireann fháiltithe, de na baill fhoirne ina n-aithnítear go soiléir na daoine atá ábalta seirbhís trí Ghaeilge a sholáthar don phobal .
- A chinntiú go dtugtar bunoiiliúint ar fhiosruithe teileafóin a fhreagairt trí Ghaeilge do na hoibritheoirí lasc-chláir agus don fhoireann fháiltithe.
- Nótaí soiléirithe, maidir le láimhseáil ghlaonna teileafóin ó chainteoirí Gaeilge ón bpobal, a sholáthar don fhoireann go léir.
- A chinntiú go mbíonn an fógra béil ar an lasc-chlár príomha i Sráid Chill Dara i nGaeilge agus i mBéarla.
- Leanúint de bheith ag lorg saorálaithe chun seirbhísí Gaeilge a sholáthar ar fud na Roinne.
- Spéis in oiliúint sa Ghaeilge a chothú, agus tacú le foireann maidir le bheith rannpháirteach in oiliúint dá leithéid.
- Deiseanna a iniúchadh chun úsáid agus forbairt scileanna na Gaeilge i measc na foirne a chothú agus a spreagadh.

4.6 Seirbhísí Aistriúcháin

Cuirfidh an Roinn ar fáil don fhoireann ar fad liosta de chuideachtaí agus de dhaoine aonair a chuireann seirbhísí aistriúcháin ar fáil. Aibhseoidh an liosta seo na daoine ar a mbronnadh teastas creidiúnaithe ó Fhoras na Gaeilge le haghaidh aistritheoirí a bhaineann ardchaighdeán feabhais amach. Molfaidh an Roinn go mbainfear úsáid as na haistritheoirí creidiúnaithe seo nuair is féidir.

4.7 Acmhainní Teanga

Beidh rochtain ag an bhfoireann go léir ar eolas agus ar acmhainní teanga, e.g. foclóirí agus liostaí gnáthfhrásaí agus araile. Cuirfear iad seo ar fáil trí Leabharlann na Roinne agus trí Shuíomh Inlín na Roinne.

4.8 Logainmneacha Gaeltachta

Úsáidfidh an Roinn Logainmneacha oifigiúla na limistéar Gaeltachta (mar a dhearbhaigh an tAire Gnóthaí Pobail, Tuaithe agus Gaeltachta iad san Ordú um Logainmneacha [Ceantair Ghaeltachta] 2004) le haghaidh gnó oifigiúil.

Caibidil 5

Monatóireacht agus Leasú

Caibidil 5

Monatóireacht agus Leasú

Cuirfidh an tAonad um Sheirbhísí Custaiméirí tacaíocht agus cúnamh ar fáil do gach Rannán de chuid na Roinne maidir leis na tiomantais atá sa Scéim, agus is ar an Aonad a bheidh an fhreagracht fhoriomlán as maoirseoireacht a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an Achta agus na Scéime sa Roinn.

Déanfaidh ceann gach Rannáin forfheidhmiú agus monatóireacht ar an Scéim.

Beidh an tAonad um Sheirbhísí Custaiméirí ina chathaoirleach ar fhochoiste Gaeilge an Choiste Comhpháirtíochta i gcónaí, agus mar chuid dá ról tuairisceoidh sé, ar chur i bhfeidhm an Achta agus na Scéime, leis an gCoiste Comhpháirtíochta dhá uair sa bhliain. Ar bhonn na dtuarascálacha seo beidh an fhreagracht fhoriomlán ar Bhord Bainistíochta na Roinne as monatóireacht agus leasú a dhéanamh ar Scéim na Roinne.

Cinntoidh an tAonad um Sheirbhísí Custaiméirí go n-áireoidh suirbhéanna custaiméirí sa todhchaí ceisteanna maidir leis an éileamh ar sheirbhísí agus leis an sásamh le soláthar na seirbhísí trí Ghaeilge. Chomh maith leis sin déanfaidh an tAonad um Sheirbhísí Custaiméirí monatóireacht ar an soláthar agus an éileamh um sheirbhísí Gaeilge ar fud na Roinne.

Caibidil 6

An Scéim Chomhaontaithe a Fhógairt

Caibidil 6

An Scéim Chomhaontaithe a Fhógairt

Déanfar ábhar na Scéime seo, lena cuid tiomantas agus forálacha, a fhógairt don phobal tríothu seo:

- Preasráiteas
- Seoladh oifigiúil na Scéime
- Cur sa timpeall chuig gníomhaireachtaí cuí agus comhlachtaí poiblí
- Foilsiú agus seoladh an tsuímh gréasáin

Chomh maith leis sin, nuair a bhíonn Rannán a gheall tiomantas do sheirbhís a sholáthar ábalta í a sholáthar, déanfar é seo a fhógairt freisin ar an dóigh a oireann.

Tá cóip den Scéim seo curtha ar aghaidh freisin go dtí Oifig Choimisinéir na dTeangacha Oifigiúla.